СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 3. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТИ, четвер, 4-го січня 1945. No. 3. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, January 4, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

НОВИЙ КОНГРЕС ЗІБРАВСЯ НА ЗАСІДАННЯ

ВАШИНГТОН. — Свіжо вибрані й давні члени конгресу позїздилися до столиці, на відкриття 79-тої сесії конгресу, яка розпочалася в середу 3. січня. Поки розпічнуться правильні наради, конгрес мусить уконституватися, палата репрезентантів мусить вибрати свого предсідника, а різні комісії мусять доповнитися новими членами зогляду на те, що багато членів перепало при виборах.

Заки почнуть радити над новими законопроєктами, тимчасом обговорюють пляни, проголошені в звіті Бирнеса, висланім до президента. Президент висловився на пресовій конференції, що приймає засади, запропоновані Бирнесом, отже панує загальне переконання, що послання президента до нового конгресу міститиме есенціональні точки, обговорені вже Бирнесом. Надіються, що послання президента буде відчитане в конгресі в суботу 6. січня. Зогляду, що нагромадилося багато справ, панує загальне переконання, що новий конгрес мусітиме радити цього року без перестанку.

Тому, що конгрес має за завдання провірити в першу чергу, чи кожен член є законно вибраний, провірна комісія палати репрезентантів готова зголосити внесок, щоб конгрес настановив постійне тіло для дослідів таких організацій, як от Комітет Політичної Акції СІО, що розвинув небувалу досі передвиборчу агітацію.

НІМЕЦЬКИХ АГЕНТІВ СУДИТИМЕ АРМІЯ.

ВАШИНГТОН. — На пресовій конференції у відповідь на запит сказав президент, що свіжо приловлених німецьких агентів судитиме мабуть військова комісія. Президент висловив своє вдовілля із швидкого приловлення агентів, котрих він прирівнав до шпигів, засуджених на смерть в 1942. році військовим тайним судом у Вашингтоні.

Нюйорське Федеральне Бюро Інвестиґацій подало до прилюдного відома деякі подробиці із способу приловлення агентів. Найбільше причинився до ствердження тотожности підозрілих чужинців 17-літній школяр-скавт Гарвард Годскінс з Генкак Пойнт у стейті Пейн. Він повідомив Федеральне Бюро Інвестиґацій про свої помічення, а воно доконало решти.

У СТОЛИЦІ ПРИЛОВЛЕНО ШТУЧНОГО НАЦИСТА.

ВАШИНГТОН. — У білий день парадував на головній вулиці, Пенсилвенія евеню, молодий хлопець в націстівськім уніформі і віддавав націстівський салют американським офіцирам. Його скоро приловили агенти Федерального Бюра Інвестиґацій. Він признався, що його вислала ґазета „Ди Вашингтон Стар", щоб переконати публику про справність вашингтонської влади безпеченства.

АРМІЯ ВИКИНУЛА 11 УПРАВИТЕЛІВ ВОРДА.

ШИКАҐО. — Армія справилася скоро з упором управи крамниць Монтґомері Ворда. Тому, що управителі 11 філій не хотіли співпрацювати з урядом при веденню крамниць, перебраних армією, їх усунено цілком від адміністраційної роботи. Наслідком цього такий, що менші урядовці і бюрові робітники піддалися армії і пішли до правильної праці.

У часописах появилося велике оголошення фірми Монтґомері Ворд і Спілка у відповідь на зарядження президента Рузвелта. У відповіди сказано, що президент поломив засади конституції, бо він не має права перебирати невоєнних підприємств на підставі повновласти, ухваленої йому конгресом.

700,000 РОБІТНИКІВ МАЄ ПОНАД 65 ЛІТ ЖИТТЯ.

ВАШИНГТОН. — Рада Суспільної Забезпеки оприлюднила обчислення, що більше як 700,000 людей у Злучених Державах остає при праці, хоч мають понад 65 літ життя. Це оголошено на те, щоб збити арґумент, начебто суспільне забезпечення спонукувало людей шукати наживи і покидати працю в заміну за старечу пенсію. Крім цього ще 70,000 людей, які вже побирали старечу пенсію, покинули її і зголосилися до праці у воєнному часі.

ПЯТЬ-БІЛІОНОВИЙ БАНК.

НЮ ЙОРК. — Фінансовий звіт, оприлюднений із кінцем 1944. року банком Чейз Нешенел Бенк виказує оборотовий маєток вартости $5,160,004,000. В маєтку містяться депозити вартости $4,835,219,000, а самої готівки находилося з кінцем року $900,689,000. Другим з черги найбільшим банком у Ню Йорку є Нешенел Сити Бенк із маєтком до обороту на $4,469,686,465. Крім тих є ще кілька інших банків із оборотовим маєтком 3, 2 і 1 біліон долярів.

Америка протестуватиме проти швайцарської допомоги ворогови

ВАШИНГТОН. — Стало звісним, що Злучені Держави займуть сильне становище супроти факту, що Швайцарія різними способами помагає ворогам Аліянтів, головно Німеччині. Допомога йде тим, що через Швайцарію Німеччина дістає різні харчі та крам, потрібний Німеччині для прожитку, а навіть для війни. Така акція Швайцарії перешкаджає Аліянтам у скорій перемозі над Німеччиною. Досі Аліянти, а головно Америка, гляділи лише з неґодуванням на практики Швайцарії, але тепер прийшов час на застановлення таких практик.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАПОВІДАЄ НЕДАЛЕКУ СТРІЧУ ЗО СТАЛІНОМ І ЧОРЧИЛЕМ

ВАШИНГТОН. — На пресовій конференції президент Рузвелт признав, що між Аліянтами є доволі багато непорозумінь і що репортери здивувались би, колиб довідалися, яку велику кількість переписки вислано із стейтового департаменту до різних урядів. Одначе президент не дав до пізнання, начеб ті непорозуміння творили якусь небезпеку. Навпаки, він заявив, що непорозуміння будуть вигладжені на недалекій конференції із премієром Чорчилем і маршалом Сталіном.

Коли зайшла мова про Атлянтійський Чартер, президент сказав, що його різно розуміють люди, от як наприклад різно теж розуміють і Десять Заповідей.

Про стрічу президента з представниками двох інших держав запитували теж і конґресмени, але президент сказав їм, що стріча відбудеться „скоро". Із Лондону наспіли вісти, що заки през. Рузвелт побачить премієра Сталіна, він окремо стрінеться з премієром Чорчилем.

Кампанія британської преси проти Америки зростає

ЛОНДОН. — До кампанії британського журналу „Економист" проти американської політики проєднується тепер лондонський щоденник „Таймс" та провінціональний „Йоркшір Пост".

Каже „Таймс", що британці не журяться американськими лекціями про британську політику, але вони хотіли би знати, чи вони можуть покладатися на американців у праці коло відбудови світу. „Таймс" дає до зрозуміння, що це не є справедливо збоку американців не зобовязуватися до участи в европейській політиці, а одночасно говорити про цю політику.

Замітно, що „Економіста" видає ґрупа фінансістів, котрою кермує Брекен, міністер інформації, та премієр Чорчил.

У ГРЕЦІЇ ФОРМУЄТЬСЯ НОВИЙ УРЯД

АТЕНИ. — За згодою грецького короля реґенцію в Греції обняв архиепископ Дамаскінос. Цей припоручив Миколі Пластірасови створити новий кабінет.

Пластірас є переконаним републиканцем, але зрештою наскрізь консервативною людиною.

Конференції за здержання боїв з повстанцями ще не дали висліду.

ЛЮБЛИНСЬКИЙ ТИМЧАСОВИЙ УРЯД ЖДЕ ВИЗНАННЯ

ЛОНДОН. — Новий самовстановлений тимчасовий уряд Польщі з осідком у Люблині, видав заяву, що він бажає собі визнання всіми демократичними державами. Ґенерал Жимерскі, міністер війни в цім уряді, каже, що Польща ввійде в тісні взаємини з Чехословаччиною та Югославією й буде старатися створити буферний союз на сході Советського Союзу, сягаючий від Балтику по Адріятик.

На Новий Рік відбулася в Люблині парада польської армії. Вона має 250,000 вояків, 30,000 офіцирів та 15,000 кадетів. Начальним командантом польської армії, як і Червоної Армії, є маршал Сталін.

ЕСПАНІЯ ДАЛІ ВЕЛИЧАЄ ҐІТЛЕРА

МАДРИД. — Еспанська преса дає багато розголосу Гітлеровому визовови Аліянтам, що він кинув його їм у своїй новорічній промові. Кажуть ґазети, що як Аліянти не зроблять негайно мира з Гітлером, то цілий світ буде терпіти від довгої війни.

НОВІ ДОНЕСЕННЯ ПРО СУТИЧКИ В ЕСПАНІЇ

ПАРИЖ. — Еспанський Національний Союз доносить, що між потстацями проти диктатури Франка й поліцією прийшло на саме Різдво до сутичок коло Тараґони, 50 від Барсельони. Поліція арештує багато людей по різних еспанських містах.

ВАТИКАН ПОВТОРЯЄ ПРОТИКОМУНІСТИЧНУ ЗАЯВУ

РИМ. — Орган Ватикану „Осерваторе Романо" містить заяву, що комунізм і католицизм не можуть зо собою годитися. Заява видно звернена проти так званої „християнської лівиці", що пробує получити католицизм з комунізмом.

ЯК ВИГЛЯДАЄ, КОЛИ ГОРИТЬ ЛІТАК-ВЕЛИКАН?—Перед нами на землі американський бомбер-великан B-29, підступно заатакований японськими пільотами. Він увесь в полумині, а вгору підносяться величезні хмари дому. Сцена знята на острові Сайпан, американській летунській базі для налетів на Японію.

НІМЦІ ПОЧИНАЮТЬ В ЗАРЩИНІ НОВУ ОФЕНЗИВУ

ГОЛОВНА КВАТИРА ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ.— Німецькі армії почали нову офензиву, розтягаючи її майже на весь фронт за вимком відтинка Бастоню, де Американська Армія далі жене німців перед собою. Навіть там ворог збільшує натиск і скріпляє спротив.

Головні німецькі зусилля йдуть в окрузі Зареґемінеса й Біхте проти Семої Армії. Атаків не робиться усею силою, а все таки вони викликують певне занепокоєння. Більшість атаків здержано, але ворог, по одній невдачі, пробує вдаряти в інше місце. Американці здержали ворожі наступи вздовж ріки Блісу; зате коло Біхте ворог посунувся на дві милі шість миль широким фронтом.

Більшу діяльність проявляють німецькі патрулі теж у горах Вож (Воґезах) проти Французької Першої Армії та на альзацькій рівнині, підчас коли на півночі він пробує перебратися через Мез.

Яка ціль цієї діяльности, покищо важко вгадати. Можливо, що ворог хоче облекшити натиск американських ліній на Бастонь, аби звідти відтягнути свої загрожені сили й матеріяли.

ОЖИВЛЕНА АКЦІЯ В ПОВІТРЮ.

ПОНАД 2,000 американських і британських бомбовиків брало участь у повітряних атаках на Райх у вівторок. Був це одинацятий день безперервних рейдів на Німеччину.

Восьма Повітряна Сила скинула понад 3,000 тон бомб на залізничі й шляхові цілі та на ворожі військові концентрації від Зарлявтерна по Кельн, а британські літаки скинули 5,000 тон на Нірнберґ, Людвіґсгафен і Берлін.

СМЕРТЬ БРИТІЙСЬКОГО АДМІРАЛА РАМЗІЯ.

ПАРИЖ. — У літаковім випадку у Бельгії згинув адмірал Сер Бертрем Гом Рамзі, головний фльотний командант ґенерала Айзенговера. Мав при смерти 62 роки.

Рамзі командував морськими операціями Аліянтів через чотири роки. Він вславився тим, що своїми кораблями врятував під Дункеркою британську армію перед знищенням.

З донесень про випадок, у котрім загинув адмірал можна догадуватися, що його літака не зострілили німці; він просто впав жертвою погоди.

НІМЕЦЬКІ ВОЯКИ ПРИЗНАЮТЬСЯ ДО МАСАКРИ БЕЛЬГІЙСЬКИХ СЕЛЯН.

А АМЕРИКАНСЬКОЮ АРМІЄЮ. — Американські вояки піймали кількох вояків, що брали участь у масакрі мешканців бельгійського села Парфондрій коло Ставельоту дня 18. грудня. Допитувані американськими офіцирами німці признались до участи в масакрі й говорили про це з таким спокоєм, гейби розказували про різну худоби. Вони казали, що робили це тому, бо їм приказали офіцири. Говорив один бранець: „Поки ми могли ввійти в село, ми мусіли піти на ліво, аби довідатися, де находиться й як сильна американська артилерія. Ми мусіли переходити через село. Поки ми ввійшли в нього, наш поручник приказав нам розстріляти там кожного". Офіцир, що видав той приказ, находиться теж у американському полоні; він тяжко ранений.

ПРОБУЮТЬ ДАТИ ВІДСІЧ ОКРУЖЕНИМ НІМЦЯМ У БУДАПЕШТІ.

ЛОНДОН. — Німці робили очайдушні зусилля, аби дати відсіч 80,000 німецьких вояків, що їх Червона Армія окружила в Будапешті. Червона Армія відбила всі німецькі атаки. Вона добула дальших 295 блоків мадярської столиці. Тепер ідуть завзяті бої за королівську палату. З 2,800 забудованих блоків міста Червона Армія вже заняла 795. Московський комунікат каже, що бої в Будапешті стають щораз завзятіші й коштовніші. У боях на вулицях Пешту гудять моздірі й гармати.

Ґенерал Вереш, воєнний міністер нового мадярського уряду, що повстав у Дебрецині, виказує, що в Будапешті повстануть проти німців мадярські робітники. Він каже, що німці боронять Будапешту за всяку ціну, бо обороняючи його, тимсамим обороняють Відень.

ЛЕТУНИ МЕКАРТУРА АТАКУЮТЬ ФОРМОЗУ.

ГОЛОВНА АМЕРИКАНСЬКА КВАТИРА НА ОСТРОВІ ЛЕЙТЕ. — Головна кватира американських збройних сил на Пацифіку каже в своїм комунікаті, що летуни американської фльоти зробили поважніший рейд на остров Формозу. Вони били теж по Люсоні й по інших пунктах Тихого океану. В боях з ворогом зострілено йому 4 літаки. Літаки, що атакували японців на Люсоні, затопили 2,000-тоновий торговельний корабель. Коло Формози запалено бомбами пять прибережних кораблів.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ГІТЛЄР ПО СТАРОМУ

Якщо це був справді голос Гітлєра, що промовляв до німців на Новий Рік, то ця промова була добрим запереченням різних догадів про відсунення Гітлєра від влади Гімлєром та про його смерть. Одначе щодо умового здоровля німецького провідника, то промова є найкращим потвердженням, що умова недуга Гітлєра доходить уже до вершка свого розвою.

Маємо в ній далі стару Гітлєрову манію великости. Мовляв, він, не має часу говорити, бо занятий тепер цілий час єдиною працею, для якої він жиє, себто боротьбою за долю свого народу. Там є манія переслідування, особиста й національна. На нього особисто засідаються вороги, яким одначе він дає собі раду, а на його нарід засілися, по давньому, „плютократично - демократичний" жидівський капіталізм на заході й жидівський большевизм на сході. До недавна це були дві осібні сили, але тепер в уяві Гітлєра вони зіллялися в одну жидівсько-капіталістично-большевицьку світову конспірацію. І це вони, а не націсти, хотіли й скоїли, цю війну, каже Гітлєр з божевільною безсоромністю, видимо ждучи загального послуху від німців. І знову з типічною божевільною меґальоманією запевняє німців, що війна протягнеться довго й скінчиться перемогою німців.

Все це можуть Аліянти легко записати на рахунок Гітлєрового божевілля й не журитися, що хтось зо здоровим розумом може не дасть цим словам належної оцінки. Одначе є в тій промові річи, які можуть зробити враження навіть на німців, які не піддалися націстичному божевіллю. Є це ті уступи, в котрих Гітлер пробує доказати, що Аліянти не мають властиво ніякого одноцілого пляну політичної реконструкції Европи, за виїмком пляну гостро розправитися з Німеччиною. Як кажуть поважні американські ґазетні й радіові коментатори, цей уступ промови Гітлєра є небезпечним тим, що він не далекий від правди. Що Аліянти справді одноцілої політики супроти Европи ще не мають, це вже всім відомо. Навіть супроти Німеччини вони ще не мають одноцілого пляну поза загальний клич безумовної здачі, котра значить одно для американців, друге для британців, а третє для совєтів. При такій розбіжности й безпрограмовости Гітлєр може справді по свому грати на німецьких страхах і малювати Аліянтів таким чортом, якого йому тільки треба.

Серед цих умовин виробляти справжню політику супроти Німеччини приходиться військовим провідникам, і ґенерал Айзенговер веде відповідну пропаґанду, вказуючи на поведінку американських військ в окупованій Німеччині. Ґазетярі й коментатори кажуть, що Гітлєрова промова є власне відповіддю на цю пропаґанду Айзенговера, котра видно дісталася вже вглиб Німеччини й почала там робити такий бешкет націстам, що для протиділання їм вони мусіли аж витягнути з маґазину Гітлєра. Для Аліянтів це може бути наукою, яким знаменитим военним оруддям була би належита одностайна політика всіх Аліянтів супроти Німеччини й цілої Европи й як поважно вона могла би причинитися до приспішення аліянтської перемоги й кінця війни.

ДЕЩО З ВАЖНИХ ПОДІЙ МИНУЛОГО РОКУ

I.

З европейської війни.

4. січня 1944. Червона армія переступила польсько - російську границю сперед 1939 р. перший раз серед великої зимової офензиви.

16. січня. Ген. Двайт Д. Айзенгавер прибув до Англії, щоб обняти команду збройних сил для інвазії Европи.

20. січня. Скінчилася облога Сталінграду, обляганого німцями 29 місяців.

12. лютого. Аліянти розпочали офензиву проти Німеччини з повітря. Упродовж тижня скинули 17,000 тон бомб.

9. березня. Совєти розпочали офензиву проти німців на Україні.

4. червня. Американська Пята Армія визволила Рим, а націсти почали відворот на північ в Апенінські гори.

6. червня. День наїзду на Европу („Ді Дей") силою 250,000 вояків, 4,000 кораблів і 11,000 літаків. Війська висадили Аліянти на побережу Нормандії, в Франції.

23. червня. Совєти почали офензиву в Білорусі.

20. липня. Гітлєр виявив змову „кількох ґенералів" проти нього.

27. липня. Американці переломили німецьку лінію в Авранш, а через прорив передерлася Третя й Пята Армія, що спричинило заломання німецьких сил у Франції.

15. серпня. Наїзд Аліянтів на південну Францію з Італії й Північної Африки.

18. серпня. Совєтські війська ввійшли вперве на німецьку землю.

23. серпня. Румунія підписала перемиря з Совєтами і перестала воювати.

25. серпня. Аліянти визволили Париж.

4. вересня. Фінляндія підписала перемиря з Москвою.

9. вересня. Болгарія скинула уряд Залізної Сторожі і підписала перемиря з Аліянтами

12. вересня. Аліянти розпочали інвазію Німеччини.

17. вересня. Аліянтські парашутисти осіли поза німецькою лінією в Арнгем з наміром відтяти частину німецької армії.

16. листопаду. Початок аліянтської зимової офензиви проти Німеччини.

16. грудня. Німці почали проти-офензиву через Ардени.

28. грудня. Аліянти застановили німецький протинаступ і відновили свій наступ.

Війна на Тихому океані.

16. січня. Японці розпочали наступ у Бурмі коло Маніпур.

1. лютого. Наїзд на острови Маршала. Аліянти заняли першу японську територію Квалядейн.

14. червня. Американські війська висіли на Сайпан.

15. червня. Американські повітряні надфортеці, приміщені в Китаю, виконали перший налет на Японію. Бомбардували осередок сталевого промислу в Явата.

15. вересня. Покінчилася японська кампанія коло Маніпур. Японці випофалися з Індії.

20. жовтня. Американці розпочали відбивання Филипинів наїздом на Лейте.

23. жовтня. Американська военна фльота завдала важкий удар японській фльоті коло Филипинів.

24. вересня. Американські бомбери B-29 виконали перший налет на Токйо із Сайпану.

16. грудня. Наїзд американців на Міндоро перерізав Филипини на двоє.

Диплbоматичний фронт.

30. травня. Президент Френклин Д. Рузвелт проголосив підготову повоєнної міжнародної орґанізації, а секретар стейту, Кордел Гол, вислав запрошення до Великої Британії, Совєтського Союзу й Китаю, щоб порадитись спільно над орґанізацією для втримання миру.

1. липня. Міжнародня монетарна й торговельна конференція розпочалася у Бретон Вудз, у стейті Ню Гемпшир, для заложення світового банку.

30. липня. Москва проголосила створення Польського Комітету Національного Визволення, не зважаючи на існування польського уряду в Лондоні, визнаного правним Аліянтами.

21. серпня. Конференція в Домбартон Овкс почала наради над створенням орґанізації для забезпеки миру.

11. вересня. Премієр Анґлії, Винстон Чорчил, і президент Америки Рузвелт, відбули конференцію в Квебеку, в Канаді.

9. жовтня. Премієр Чорчил і маршал Сталін зїхалися на конференції в Москві.

30. жовтня. Америка й Англія визнала уряд де Ґоля за Тимчасовий Уряд Франції.

3. грудня. В Греції спалахнула громадянська війна між сторонниками правильного уряду і підпольних сил, зорґанізованих в Елас. Анґлія стала вітверто по боці правного уряду.

24. грудня. Проголошена точка французько-совєтського політичного договору.

Домашній американський фронт.

30. червня. Републиканська конвенція в Шікаґу іменувала Тамеса Е. Дюїя кандидатом на президента, а Джана В. Брикмена кандидатом на віцепрезидента Злучених Держав при осінних виборах.

20. липня. Демократична конвенція в Шікаго іменуваа вчетверте Френкина Д. Рузвелта кандидатом на президента, а Гарія С. Трумана кандидатом на віцепрезидента Злучених Держав.

4. жовтня. Помер бувший нюйорський ґубернатор і б. кандидат на президента, Алфред Е. Смит.

8. жовтня. Помер бувший кандидат на президента, Вендел Л. Вилкі.

12. жовтня. Военна Робітнича Рада заявилася проти зміни Малої Сталевої Формули, на підставі якої підвишка платень є обмежена до висоти 15% тих платень, що існували 1. січня 1941 р.

7. листопаду. При загальних виборах вибраний вчетверте Френклин Д. Рузвелт президентом Злучених Держав.

3. грудня. Едвард Р. Стетиніюс назначений секретарем стейту на місце уступившого Кордела Гола.

23. грудня. Уряд проголосив як военну конечність заборону кінських перегонів із льотерійною ставкою на виграу. Це одно з тих заряджень, що намагаються зарадити бракови робучих сил і зліквідувати абсентизм.

29. грудня. Секретаріят маринарки проголосив стан американської военної фльоти: 61,045 кораблів, між ними 1,167 военних.

II.

З українського життя в Америці.

22. січня. Відбувся у Філядельфії Другий Конґрес Американців Українського Роду в готелі Бенджамин Френклин при співучасти 235 делеґатів українських товариств та установ. Вибрано новий Український Комітет Америки; предсідник: Степан Шумейко.

9. лютого. Сповіщає преса, що заходом оо. Василіян в Канаді вироблено звукову українську фільму „Канадійська Батьківщина". Є це 16-міліметрова фільма звана „нюз-ріл", яка представляє перше півстоліття українців у Канаді.

5. березня. В Карнеґі Гол в Ню Йорку відбулася українська культурна маніфестація з нагоди 50-ліття ювилею Українського Народнього Союзу. Із свята прийшло $1,100 на Американський Червоний Хрест.

6. березня. Річне засідання головного уряду У. Н. С. в Джерзі Сити у 50-літню річницю заложення орґанізації, на якому призначено теж поважну суму на українські видавництва англійською мовою.

4. квітня. Вийшла в анґлійськім перекладі Теодозії Борецької повість Івана Франка „Захар Беркут", видана в Ню Гейвен, Конн.

15. квітня. Покінчилася кампанія Українського Конґресового Комітету (референт д-р Володимир Галан з Філядельфії) за закупно бондів Четвертої Военного позички на суму 5 міліонів дол. У признанню за це департамент скарбу дозволив назвати два кораблі системи Либерті українськими іменами, а це: С. С. Ортинський і Агапій Гончаренко.

27. квітня. Український Народний Союз проголосив конкурс на повісти з українського життя в Америці чи Канаді з нагородами в загальній сумі $1,050.

У квітні появилася в Виніпеґу в Канаді перша ґраматика української мови по анґлійськи написана проф. Іллею Шклянкою.

15. червня. Появилася в анґлійській мові історія української літератури, написана проф. Клеренсом А. Манінґом п. з. „Юкрейнієн Литерачур".

20. червня. Зорганізовано на зібранню в Ню Йорку Українсько-Американський Допомоговий Комітет з осідком у Філядельфії й д-ром Володимиром Ґаланом як головою.

25. червня. Посвячено в Ню Йорку на пересхрестю 9. й 10. вул. при 2. евені український памятник американським героям війни. Памятник остане під доглядом міста.

15. вересня. Вийшов „Ювилейний Альманах (1894-1944) Українського Народного Союзу".

21. вересня. Помер у Виніпеґу проф. Олександер Кошиць, бувший диригент Української Републиканської Капелі та У. Національного Хору. Його похоронено в середу 27. вересня на кошт народу (Комітету Українців Канади).

23. і 24. вересня. Відбулися перші в історії спільні наради представників канадійських і стейтських українських орґанізацій, а це Комітету Українців Канади і Українського Конґресового Комієту в справі співпраці. Наради відбулися в Пенсиленія Готелю в Ню Йорку.

10. жовтня. Українська участь у Святі Обеднаних Націй в Балтімор, Мд.

13. жовтня. Український Конґресовий Комітет вислав до президента Френклина Д. Рузвелта апель в справі справедливого наладнання польсько-совєтського граничного спору на українських землях.

20. жовтня. Появилася у Філядельфії книжка „Шістьдесять літ орґанізаційного життя у Філядельфії".

У жовтні. Появилося перше число „Юкрейнієн Квортерлі", видавництва Українського Конґресового Комітету.

5. листопаду. Наспіла в Америку вість про смерть Митрополита Андрія Шептицького у Львові.

14.-19. листопаду. Українська секція на виставі Міжнароднього Жіночого Мистецтва в Медисон Сквер Ґарден у Ню Йорку влаштувала українську мистецьку виставку і концертову програму.

15. листопаду. Появилася книжка „Перший Всеканадійський Конгрес Українців Канади" що відбувся у Виніпеґу 22, 23 і 24. червня 1943 р.

У листопаді. Д-р Кость Андрусишин з Виніпеґу принятий на професора словянських мов в Саскачеванськім Університеті.

1. грудня. Появилася книжка Вилієма Генрі Чемберлина п. н. „Юкрейн, ей собмерджд нейшен" з накладні Ди Мак-Милен Компані в Ню Йорку.

У грудні. Вийшла „Нова початкова читанка для рідної школи" („Юкрейнієн Праймер") проф. Іллі Шклянки у Виніпеґу.

ДОЛЯРИ ЦЕ ЗБРОЯ — ВОНИ ПОМАГАЮТЬ ВИГРАТИ ВІЙНУ.

Війна це дуже коштовна справа. В жовтні цього року Злучені Держави видали на неї 7,447,000,000 долярів, 343,000,000 долярів більше, як в вересні. В жовтні війна коштувала Америку денно 236,400,000 долярів, 13,200,000 долярів більше, як в вересні. Від початку липня 1940 року до кінця жовтня 1944 року Америка видала на війну около 330 біліонів долярів.

Війни все були коштовні, а теперішні ще більше. Крім міліонів американських вояків майже на всіх фронтах світу, яких треба удержувати і пильнувати, щоби були здорові і здібні до бою, мусимо доставляти їм ще потрібну зброю й амуніцію. А на це треба грошей, багато грошей. Не треба забувати, що домашний фронт є такий важний, як і ті, що за морем. Тому мусимо продукувати багато военних матеріялів, бо ворог є добре приготований, бо догими роками приготовлявся до нападу на нас.

Злучені Держави потребують грошей на те, щоби военна машина не переставала йти. Перемога мусить бути і буде по нашій стороні.

Нинішня війна, це війна кожного з нас. І кожний американець повинен старатися, щоб вона була успішна.

Американці чужинецького роду відчувають цю війну більше як роджені тут люди, бо вона жорстоко діткнула їх рідних в старому краю. Агресори завоювали їхні родинні краї і перемінили їх в одну велику тюрму народів. Це дуже прикро відбилося на міліонах американців чужинецького походження і вони роблять все, що є в їхній силі, щоб Аліянти здобули перемогу і забезпечили свободолюбним народам мир, в якім кожна одиниця моглаб зберегти людські гідність. Ми маємо підставу вірити, що вони й далі будуть щиро працювати в користь военних змагань, і то з ще більшою посвятою, бо темпо війни починає йти чимраз скорше. Для того, щоби привести світ до порядку, щоби привернути людям свободу і дати їм нагоду мирного життя, треба купувати ще більше военних бондів. Ми віримо, що американці чужинецького походження будуть це робити. Купуйте стільки, скільки можете. - OBI.

ОЛ. ЛУГОВИЙ. Права автора застережені.

В КІҐТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ

У двох частинах

(Перший том трильоґії „Огнем і Кровю"

107)

Несподіваним наскоком на світанку міст і село захоплено. Ворожий курінь розпорошено. Пятнадцятого дня маневрів у ворожому запіллі корпусови вдалося перебратися через Стохід. Полонені зізнали, що фронт тягнеться на цьому відтинку по лінії сіл Езерці, Кірхоцька Воля, містечко Нобель. Фронт одначе ще не устійнений. Російську армію притиснено до ріки Стир. Звільнити західний беріг ріки вона буде примушена.

Лісовими дорогами корпус добрався до фільварку Тиховіж, у вісьмох верствах на захід від Кухоцької Волі. Угрицький міст знищено, тож з тої сторони більшої небезпеки поки що не сподівалися. Розїзди вислано в сторону села за „язиками". Над вечір стежі привели двох полонених обозників.

По словах полонених лінія фронту за день посунулася на схід на село Борову, верств 12—15 за Кухоцькою Волею, і Мульчиці. Російські війська на Стирі. Бій за лівий, західний, беріг ріки успіху австро-німецьким військам не приніс. Обі сторони готуються до вирішального змагу. В Кухоцькій Волі розташовано австрійський полк трьох-курінного складу і курінь німецький. Обі формації певно відійшли у бойову лінію, — наказ одержано годин чотири тому. Артилєрія стоїть на позиціях на західній стороні Борової. Знають про те, бо довозили на позиції провіянт, — о півдні шойно звідти вернулися.

Зізнання полонених Паволоцький вірив і не вірив. Села Борова і Мульчиці від Стиру віддалені по кілька верств. Якщо австро-німці західним берегом ріки опанували, — російська бойова лінія йтиме через застирські села — Млини, Сопачів, Ціолковичі, від постою корпусу в Тиховіжі верств 20—30, коло чотирьох годин маршу в спокійни хобставинах. Табо сили ворога на тому відтинку невідомі, невідома напевно фронтова лінія. Доводилося опрацьовувати пляни операцій у сліпу, на підставі можливо неправдивих зізнань „язиків". Пригадали, що 16-та кінна орудує „іскровою" стацією бездротного телеграфу. У Людцканова знайшовся давніший шифр. Але дивізійні телеґрафісти пояснили, що стацію оборудувати зможуть тільки на ранок наступного дня. До півночи Людцканов, Тинячкевич і Паволоцький обдумували плян операцій. Надто клопотала багниста річка за Кухоцькою Волею. Наради закінчилися рішенням, що ранок від вечора всеж мудріший і з тим рішенням всі три прилягли задрімати. Заснути не могли: за ніч могло на фронті багато чого змінитися. На сході, після півночи,- загуркотіла артилєрія. Небо за лісом ясніло від безперервних вибухів. Надранком все затихло.

Посхоплювалися чуть світало. Іскровики вже чверть години викликали російські штаби по той бік фронту, довший час безуспішно. Почулися врешті слабі відповіді, десь здалеку, верств за півтора ста. Паволоцький надав зашифроване звідомлення:

„Тяжкими боєвими маневрами 16-та кінна і 100-на піша дивізії в моїй команді вийшли в район Тиховіж-Кухоцька Воля. Слішно повідоміть лінію фронту. Операції прориву починаю негайно в районі Кухоцька Воля - Борова - Езерці-Мульчинці. Фронтовим частинам накажіть демонстрацію для улекшення прориву. Паволоцький. Начштабу Людцканов-Цанков".

Радіограму передано. Напружено чекали відповіді, та апарат мовчав наче заклятий. По довгих хвилинах вичікування застукав уривано, беззвязно. Вистукав три рази — штаб, штаб, штаб — і замовк. Зіпсувався, чи може хтось перехопив електричні хвилі. Надія на співділання фронту відпадала, треба було покладатися виключно на власні сили. Становище погіршувалося тим, що радіограму міг перехопити ворог і її розшифрувати.

Не гаючи часу, широкими лавами рушили на схід. Почався сімнадцятого дня від часу оточення дивізій ворогом останний бойовий маневрмарш на сполуку з російськими військами.

XXX.

Почуття відповідальности за долю півтора десятка тисяч вояцтва Паволоцького ні на хвилю не покидало. Вмілою орґанізацією й обережним маневруванням він форсував багнисту ріку, і підвів корпус під самий фронт у несподіваних для ворога місцях, при тім з смішно малими втратами: за шіснадцять днів корпус втратив з десяток вбитими та з сорок пораненими. Хотіли поранених залишити у Камінь-Коширській лічниці. Не мали одначе певности, чи озлоблений маневруванням корпусу ворог поранених не подобиває. Обслуга лічниці евакувалася, а з корпусу не погодився добровільно з пораненими зістатися ні один лікар. Наказувати знов — Паволоцький не мав серця. Місця в санітарних лінійках поки що виставало для всіх поранених.

Тепер надходили хвилі запеклого бою. Успіх задуманого діла полягав виключно на розпорядности старшин, впертости і відвазі рядового вояцтва, їх бажанні пробитися до своїх.

По сході сонця лісами вирушили облегчені піші розстрільні і кінні роїзди. За ними піхотні кулеметні дивізіони, бриґада кінноти і артилерія. Гусарські полки зо своїми кулеметами йшли у прикриттю атакуючих частин з запілля, готові при потребі кинутися атакуючим на поміч.

(Дальше буде).

ГІДНІ НОВІ КАНАДІЙЦІ

(Цю статтю помістив англійський часопис „Ошава Таймс-Газет" з 25. листопаду 1944).

Між більшістю англьо-саксонського населення в Канаді до якоїсь міри є замітне упередження до так званих Нових Канадійців, однак це замітне у більшій чи меншій мірі після того, як багато ми знаємо дійсні факти про тих людей. В. Ошаві найбільшою ґрупою між Новими Канадійцями є українці, яких є тут около дві тисячі, а в цілій Канаді около 450,000.

Більше число цих українців є фармерами на заході, де вони помагають утримувати Канаді шпихлір. Цим поселенцям належиться подяка за їхню працю, якою вони обернули наші степи в плодючу землю, на котрій росте найкраще збіжжа на світі. Їм також належиться кредит за те, що вони своєю впертістю й витривалістю довели ту велику територію до цивілізації, бо без цього ця територія ще нині не малаб повної вартости.

В Ошаві ці українці в більшости працюють в тяжкій індустрії та у фабриках заліза, виробляючи ті річи, які наші й їх хлопці потребують у великій скількости в боротьбі з ворогом. В Аджакс є дуже багато українців, які прийшли сюда зі степових провінцій, мужчини й жінки, й працюють при виробі муниції.

Будучи зарепрезентованими відділами в комітеті під назвою Комітет Українців Канади, вони доказали, що вони всі помагали у воєнних позичках від самого початку війни. Цей комітет представляє около 95% українців в Канаді, з виняткои комуністичної партії, котра в дуже легкий спосіб міняла свою назву з одного на друге, щоби в той спосіб сховати своє дійсне обличча перед мало прозорними властями. Політично свідомі українці дуже легко пізнавали ці викрутаси й не хотіли мати нічого спільного з цими зрадниками Канади, які взивали наших хлопців не йти до війська й не брати участи в „імперіялістичній війні", в тих чорних днях, коли Советський Союз ще не був вмішаний у війну.

Щоби доказати, що українці не звертали уваги на зрадливу стежку, то видко з листи військових страт: коли імя кінчеться на „ский" або „ич" то можна бути певним, що це імя українця. Також Комітет Українців Канади доказав статистично, як ці Нові Канадійці почуваються щодо прибраної вітчини. І ця статистика показує, що у збройних силах Канади є процентово більше канадійських українців в порівнанню з іншими народними ґрупами. За дальшими доказами їх вартости для Канади й їхнього почування до їх вітчини цілком непотрібно шукати.

Вони є співучим народом. Вони вічно гомонять як при роботі так і при забаві. Вони принесли до Канади свою культуру. Українські мішані хори, які співають без акомпаніяменту, їхні народні танки, їхні вишивки, їхні народні строї, їх література й поетичний настрій, це лише дещо з того цінного вкладу, який українці вложили в канадійську культуру та штуку. Ці їхні прикмети є широко знані всюда по Канаді й вони стають частиною краю так само як самі люди.

(Переслано з канцелярії КУК)

Менше ворожих чужинців в таборах інтернованих

Згідно з недавним звідомленням Департаменту Справедливости, за останній рік, до 30. червня 1944, звільнено з таборів, де перебувають чужинці з країн, що воюють зі Злученими Державами, 3,103 особи. Всіх інтернованих минулого року було 6,328, а рік перед тим — 9,341. Більшість звільнених звільнено на слово. Деяких репатриовано.

Ґенеральний Прокуратор, Френсис Бидл подає, що звільнення цивільних інтернованих на слово відбувається тільки після докладного дослідження та розгляду справи у Відділі Контролі Ворожих Чужинців при Департаменті Справедливости. Інтернованого звільняють, коли є певність, що він не є небезпечним для країни. Як тільки є хоч найменший сумнів в тому — казав ґенеральний прокуратор — справа рішається в користь уряду, інтернованого не звільняють. Кожде прохання про звільнення розглядається з точки погляду безпеки країни. Тим самим охороняється безпека країни, проте дається повна можливість інтернованим доказати свою нешкідливість та підстави для звільнення. В цьому відношенню, як і в багатьох інших, відношення уряду Злучених Держав до ворожих чужинців, цивільних інтернованих є значно кращим, ніж урядів недемократичних, ворожих країн.

В таборах для ворожих чужинців, що утримуються Іміґраційним та Натуралізаційним Бюром Департаменту Справедливости, було 22,732 особи з часу вступу країни у війну. По донесенню заступаючого комішенера Джозефа Саворетi, в середині жовтня з 6,238 інтернованих в першому пів-річчю 1944 року, 2,404 були затримані в Злучених Державах на підставі спеціяльних президентських наказів, 1,045 осіб добровільно пристали до вже затриманих членів родин, не бажаючи з ним розлучатися; 1,439 осіб перевезено до Злучених Держав з Центральної та Південної Америки та з Вест-Індії для інтернування на вимогу департаментів державних справ та воєнного; 678 ворожих чужинців привезено з Аляски, Гавайських Островів та інших територій Злучених Держав, решта 672 — чужинці моряки, які були затримані ще до вступу Злучених Держав у війну. З інтернованих на сьогодня є 2,971 німців, 3,136 японців, решта — італійці, маляри та румуни.

Упродовж 1944 року деякі табори для інтернованих були зліквідовані внаслідок зменшення кількости інтернованих осіб. А це табори в Кенеди, в Тексас; Туна Каньон, в Каліфорнії, Шікаго, в Ілинойс, Солт Лейк Сиѓі, в Юта; Форт Мисула, в Монтана. Табор в Кенеди, Тексас, що мав з квітня 1942 року поверх 2,000 цивільних інтернованих, тепер є під зарядом Воєнного Департаменту та містить воєнних полонених. Табори для інтернованих під зарядом Імміґраційного та Натуралізаційного Бюра істнують надалі у: Форті Линколн, в Норт Дакота, Кристал Сиѓі, Сіговил, в Тексас, Форті Стентон і Санта Фі, в Ню Мексико, Шарп Парк, в Каліфорнії; Елджирс, в Луізіані та Кускіа, в Айдаго. Деяких інтернованих тримають також в постійних центрах, в Ґлостер Сиѓі, в Ню Джерзі та на Елис Айленд, в Ню Йорку.

Всі цивільні особи з ворожих країн, що були затримані Федеральним Дослідчим Бюром („Еф Бі Ай") як небезпечні для країни, є під доглядом Іміґраційного та Натуралізаційного Бюра Департаменту Справедливости. Те саме бюро слідкує за поведінкою та діяльністю тих, що звільнені на слово. До нього належать і ті цивільні інтерновані, що були затримані воєнною владою в Алясці, в районі Панамського Каналу, на Гавайських Островах та на інших островах Тихого Океану, а також особи, що були привезені з Латинської Америки для інтернування.

З бігом війни, змінилися способи догляду над інтернованими. До весни 1943 року догляд над інтернованими мужчинами був у руках воєнного уряду, а над жінками — Іміґраційного та Натуралізаційного Бюра. Від весни 1943 року всі, як жінки так і мужчини перейшли під догляд Іміґраційного та Натуралізаційного Бюра. Воєнні табори були потрібні для зростаючої кількости воєнних полонених.

Загальна Рада — ФЛІС.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕВЕСЕЛІ СВЯТА!

Хоч за кілька днів будемо поздоровляти себе радісними словами „Христос Раждається" з нагоди українських свят Різдва Христового, то проте всі, ми відчуваємо, що цьогорічні свята не будуть веселими, як бувало. Зокрема не будуть вони веселими для тих, що в їхніх хатах немає вже між живими тих найдорожчих, що пішли боротись за наші демократичні ідеали і вже віддали за цю ідею своє життя. І не буде веселости там, де буде крісло порожне, хоч той, що його бракує ще живий, а можливо саме в тій хвилині наставляє груды у боротьбі з ворогом. Мої чотири сини є на різних фронтах. І те, що я відчуваю з нагоди Різдва Христового, відчувають певно й всі інші батьки та матері, коли на Святий Вечір поглянуть на порожні місця при святочнім столі... Бо той, кого бракує, може саме в тій хвилині наступає, може проколює дротяні перешкоди, перебігає через поля, обложені мінами, чи через сніжні засипи, чи іде вперед виконати приказ серед зливного дощу чи спеки у безводній пустині. Їхнього сміху, їхнього голосу, їхньої пісні, не почуємо на Святий Вечір. Ні не побачимо ось тих наших синів і дочок у церкві. Тільки проситимемо Всевишнього, щоб хоч колись повернув їх нам живими!

Та ми, що є з старого покоління, не можемо бути веселі ще й тому, бо полишили в старому краю свою рідню. А якаж її там доля? Якеж її там святкування?

Як згадаємо за це, то прийдеться ще і тут залятись слізми.

У такому настрою будемо отсе зустрічати цьогорічне Різдво Христове. Святкуватимемо тільки з тою наідею, що може того всього треба, щоб у світі настав уже раз справжній мир. Може того всього треба, щоб уже раз теж і український нарід зазнав кращої долі й став вільним.

Василь Шанайда,
Дітройт, Миш.

ЩОБ СПОВНИТИ ЯКСЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО. ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

Галицька церковна митрополія перед 200 роками

III.

Соборна галицька церква в Крилосі.

У кожному з вище згаданих городів (Галич, Львів, Каменець-Подільський) є окремі соборні церкви. У Галичі, у віддалі чверть милі, в селі, що зветься Крилос, є церква під титулом Успення Пресвятої Діви Марії; у Львові, поза містом, є церква під назвою св. Великомученика Юрія; в Каменці Подільському церква під титулом Пресв. Тройці, також поза мурами города.

Соборна галицька церква від самого свого початку, значить ще з тих часів, коли галицький митрополит нею управляв, стояла на тім місци, де й сьогодні находиться (значить в р. 1761 —Ред.) і там, як переказують, був замок галицько-руських князів. Це потверджують не лише письменні документи ,але ще більше народнє передання, положення місця і ще досі остаючі окопи.

Первісна церква як зо старости, так і від ворожих нападів на нашу Батьківщину давно вже занепала. Цю, що є сьогодні, збудував з каміння Преосвященний Йосиф Шумлянський, єпископ галицький, львівський і каменецький. Баня, яка була побудована по середині, завалилася була за часів мого безпосередного попередника Пречеснішого Атанасія (Шептицького), а на її місце він казав побудувати нову, деревляну баню не таку тяжку. Уже за мого завідательства вона на задній частині від сходу теж була ушкоджена і тому я казав поправити її моїм власним коштом. Також побудував я там резиденцію для єпископа, бо там резиденції не було. Вона була тимчасова, деревляна і я маю намір, як Бог поможе, поставити другу палату з твердого каміння, а поверх неї дім для світських пресвитерів.

При цій соборній галицькій церкві, за свідоцтвом старинних переказів, за часів галицьких митрополитів було 12 світських священиків, котрі, за виїмком кількох, що мешкали при соборній церкві, мали в сусідстві свої церкви з призначеними доходами. Вони по черзі в катедрі правили Служби Божі і сповняли інші повинности. Їх число зменшилося через різні невзгодини і серед занепаду українського народу після відібрання приналежних дібр від поодиноких церков і після занепаду самих церков. За часів Преосвященного Йосифа Шумлянського це число змаліло до чотирьох.

Приснопамятний Преосвященний Йосиф Шумлянський установив і ввів при каплиці під дзвіницею собору чотирьох монахів оо. Василіян лише на це, щоб вони правили Літургії за його душу, а не на те, щоб вони правильно правили Богослужби в соборі. Він забезпечив у своїм завіщанню, щоб вони не перешкаджали світським священикам у виконуванню духовних обовязків. Але, як соборні світські священики вимерли, а на їх місце не наставлювано нових, тоді почали черці ще за мого попередника Преосвященного Атанасія сповняти священичі обовязки в самій соборній церкві. Заступаючи місце світських священиків, вони теж уділяли св. Тайни для народу і ці обовязки вони сповняють і до сьогодні.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конгресовго Комітету жертвували: Українсько-Американський Політичний Клюб з Дітройт, Міш., $100, і посилаючи цю жертву голова Клюбу, Олександер Штик, пише: „Засилаю чек на $100. Гроші зібрані від членів У. А. П. Клюбу. Цього року зібрано разом на працю Конгресового Комітету $150. Передтим вислано $50, а тепер висилаємо $100. Набудуче постараємось розвинути сильнішу акцію та призбирати так вдвоє."

Дальше жертвували: Марія і Юлія Кусий з Джерзі Сиѓі, Н. Дж., по $3, а Р. Гладуненко з Рачестер, Н. Й., $2.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БОСТОН, МАСС.

Золотий ювилей У. Н. С.

День 26. листопаду 1944 р. остане надовго в памяти бостонської громади тому, що тоді відбулося гарне свято 50-ліття Українського Народнього Союзу, переведене відділами 374 із Бостону і 224 із Сейлем, Масс. Хоч не вдалося нам дістати на промовця когось із головних урядників У. Н. С., то зате приїхав делегований ними організатор А. Маланчук.

Ми розпочали свято приявністю на Службі Божій, відправленій за здоровля членів о. Михайлом Боберським, українсько-католицьким парохом у церкві Голі Триніті Чорч при Шовнат евеню. Священик виголосив теж відповідну проповідь і відправив парастас за померших союзовців. Нам здавалося, що ми в нашій рідній краєвій церковці, бо тетрапод був заставлений чим Бог послав, завдяки родинам померших членів. При співі „Вічная память" полилися гарячі сльози...

В год. 2.30 відбувся концерт в Українсько-Буковинській Галі при Леверет Стріт у Бостоні. Серед святочного спокою відкрив свято голова бостонського відділу П. Улашкевич. Він вказав на значіння У. Н. Союзу і попросив до слова гром. Іллю Чопика, що в довшій промові висловив радість американських українців з приводу того, що діждалися такого свята на вільній землі Вашингтона, і висловив своє побажання Батькови Союзови від бостонської української католицької парафії.

Американським гимном і гимном У. Н. Союзу розпочав вокальну частину концерту місцевий церковний хор під орудою панни Олени Сидоряк, почім організатор А. Маланчук виголосив річевий реферат про початки, історію, заслуги і користи У. Н. С. Закінчив закликом, щоб члени виписували вже і внуків до У. Н. Союзу. По такій перерві хор виконав вязанку українських пісень, 5-літний козак — член У. Н. Союзу П. Старушок в гарнім народнім костюмі відтанцював кілька народніх танців, а також і „Єнкі Дудл" і „Шкільні діти", а потім дві дівчинки Дзвінярські, із 224. відділу, відспівали кілька прегарних пісень серед загальної радости.

Зчерги секретар 224. відділу із Сейлем, Йосиф Ірха, виголосив реферат, висловлюючи радість своєї громади із спільного свята. Деклямацію вірша свого укладу „Страшні часи" почала передавати зворушливо Е. Старушок, але перервала із зворушення за своїми трьома соколами-синами, що служать у Дядька Сема, а двох з них у незнаних світах на Пацифіку.

Прелеґент - делеґат знову промовив для висловлення радости із такої щирости людей і їхнього привязання до традиції батьків і наставав на те, щоби батьки давали своїм дітям вищу освіту. У поновній промові взивав Ілля Чопик приявних вписувати дітей в члени У. Н. Союзу і пригадував, що Союз є добродієм для дітей, бо дає поміч на їхню науку, а крім того дає допомоги хворим і підмоги народнім установам в Америці і краю.

Як переведено збірку, що принесла 55 долярів, то 35 дол. призначено на Українсько-Американський Допомоговий Комітет у Філядельфії. Передше відділ вислав $10 на членську вкладку до цього комітету.

Впорядчик свята подякував приявним, а потім відспівано збірне „Многая Літа" для заслужених людей, і закінчено свято гимном „Ще не вмерла Україна". **Ілля Чопик,** писар Святочного Комітету.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Приступають у члени Американсько - Українського Допомогового Комітету.

Треба признати, що праця Американсько - Українського Допомогового Комітету хоч і пиняво, але всетаки йде вперед і тому між загалом приймається ідея. Наше братство св. Михайла, від. 1. Провидіння вже передше вислало $37 для цього комітету, а тепер щойно вислали $60. Усього разом уже $107. Коли на місячнім зібранню наш предсідник Василь Павлик і фін. секр. Дмитро Ушак представили членам потребу такої допомогової орґанізації, члени радо поспішили із вплатою вкладок. Їх посписував рек. секр. Степан Гиса і вислав усе те до головної кватири у Філядельфії. Тут подано спис тих, що склали членські вкладки:

Григорій Качановський $10, а по $5 дали: Стефан Гиса, Марія Матусів, Василь Бойкевич, Іван Верещак, Дмитро Ушак, Василь Павлюк, Ілія Кошлейчук, Григорій Макогін.

На працю зложили, як жертви: по $2: Марія Пшик, Марія Скиба і Марія Матусів, по $1: Марія Петрів, Семен Демидчук, Семен Шиш і Юлія Головчк. Треба надіятися, що ще інші нюйорчани проголосять свої жертви. **Ст. Гиса.**

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Балтімор, Мд. — До спису жертв в ч. 251 „Свободи" від Укр. Ам. Допомогового Комітету: П. Ємхе $10. Має бути: Ю. Левко, А. Харишин, Я. Семенків, Г. Шулька.

Й. В. — Вірші — це література. Якщо не надаються до друку, то не повинні бути друковані теж і як платні оголошення. Хіба, що хтось оголошує віршом бизнес.

В. Х., Ню Йорк, Н. Й. — Вишліть до Українсько - Американського Допомогового Комітету в Філядельфії.

В. І., Ню Бритен, Конн. — Ми думаємо, що Ви помилково зрозуміли статтю даної особи. Але маєте право і помилково розуміти! Тільки, відповідаючи, треба точно зацитувати те місце, чи ті місця, з статті, з яких, на Вашу думку, видно, що ця особа „бажала би, щоби Західна Україна належала знов до Польщі". Бо так поступаючи даєте нагоду іншим людям, що читатимуть Ваші завваги, відразу пізнати, чи Ваші закиди слушні. Думаємо, що таке поступовання є справедливе. Можна мати різні думки щодо тих різних справ, що їх порушується на сторінках „Свободи". І можна їх висказувати в нашій ґазеті. Навіть добре, щоб їх висказувати. Тільки треба придержуватись культурних форм, а полемізуючи треба ясно зясувати саму річ і подати точно те, що викликує сумніви, чи з чим пишучий не погоджується і чому.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 18. грудня 1944 р. помер у 59. році життя

ДМИТРО СТИЧАК,

довголітний член Бр. св. Арх. Михаїла, від. 211 У. Н. Союзу, в Стейплетон, Н. Й.

Покійний походив зо села Руди, повіт Рогатин, Західна Україна. До У. Н. Союзу вступив 1912 р. Покійний полишив в смутку одного сина і 6 дочок.

Похорон відбувся 21. грудня 1944, при участи членів відділу, родини і знайомих. — В. Й. П.!

Т. Соколовський, секр.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

УКРАЇНСЬКІ КОЛЯДИ І ЩЕДРІВКИ НА РАДІО.

УВАГА! УВАГА!

ВІНДЗОР, ДІТРОЙТ І ОКОЛИЦЯ!

В понеділок, в перший день українських Різдвяних Свят

ДНЯ 8-го СІЧНЯ 1945 Р.

від год. 8:30 до 9:00 вечером хор „Сурма" при Філії У. Н. О. у Віндзор, Онт., Канада відспіває через радіо-стацію CKLW у Віндзор

слідуючі коляди й щедрівки:

1) Бог предвічний — О. Кошиць
2) Нова радість стала — К. Стеценко
3) По всьому світу — К. Стеценко
4) Ой зашли, зашли з неба ангели (лемківська колядка) опрацював М. О. Гайворонський.
5) Ой лелія! (бойківська колядка) опрацював М. О. Гайворонський.
6) Прилетів сокіл до віконця (щедрівка) — В. Ступницький.
7) Щедрик — М. Леонтович.

Хором проводить **проф. Б. Ковальський.** Коротку промову про укр. різдв. й коляди виголосить **адвокат д-р Г. Яців.**

Менаджер радіо-стації зарезервував собі право зміни програми на неділю, дня 7-го січня 1945 р. від 7:30 до 8. веч. Просимо отже слухати програми CKLW з Віндзор, Онт., в неділю від 7:30 до 8. і в понеділок від 8:30 до 9. ввечір.

Юлія М. Шустакевич.

МАТИ ПРИЙШЛА

Знов озвався годинник на вежі і вибив одинацяту. Зоні горячо. Вона зсуває накриття та заразже знова його натягає... Замкне очі, а за хвилину знов дивиться широко відкритими очима; на стелю, потім на крісла та інші річи в хаті. А місяць сіяє хоч голки збірай.

Ось знов годинник вдарив два рази. Це — пів до дванайцятої... За пів години, подумала Зоня. Та рівночасно питає себе: Ну щож? За пів години буде дванацята. Цеж... цеж нiщо.

Дурна Маринка: „колиб так твоя мама прийшла у ночі". Ох, якже горячо, думає Зоня. І накривается з головою. Треба спати, Боже мій, спати, спати!

Та сон далеко. Ось годинник вдарив три разй. Цеж... І чує Зоня, як серце в неї починає битись, сильніше й сильніше. Вона насилу здержує себе від якогось вибуху. От вона зараз зaридає, зірветься і побіжить кудись. Вона бореться з жахом, який наче6 розпустив над нею якісь чорні крила. Мурка перестала муркотіти і наче надслухує...

Нараз, що це? Мама?! І чує: Чап, чап, чап, чап... Чиїсь тихенькі кроки. Біля дверей. Клямка легенько заскреготіла і...

Зоня запала у глибокий сон.

Сонце вже високо піднялось, як відкрила очі і зразу усе згадала. Вбираючись поспішно ,шептала: Мама, мама була! Біжить через город, через перелаз та до тітки: Тітко, тіточко!, Мама, мама була цеї ночі, задихавшись злебеділа.

Тітка видивилась на Зоню, приклала руку до її чола та каже; Ти хора Зоню, Бог з тобою! Де ти взялась, що ти тут робиш?! А сама уже шепче молитву. Була дуже побожна, майже забобонна. І Зоня все розказала тітці, як чула вона одинайцяту годину, як пів до дванайцятої, а вкінці пятнапять до дванайцятої. Як фірточка тихенько рипнула, як чиїсь легенькі кроки чапали. Цеж була мама; мама в тих тоненьких черевичках, що ми її наділи, як лежала в домовині, запевнювала Зоня тітку.

Тут уже тітка сама повірила. Ой падоньку мій нещасливий, що нам робити — заворушилась тітка. Треба священикови сказати, в тім щось мусить бути. І вже почала вбиратись, коли глянь, ва тут на подвірю зявилась Ганна. Зоня спершу злякалась, що не питавши сестри, пішла домів. З Ганною дріботіла довгими ногами Текля, сестра Ганниного чоловіка, сороклітна дівка, куслива як щипавка. Вона приходила до Ганни, як було багато роботи, прання, тощо. Ось вони певно добре насядуть на неї! Але Зоня не піде дітей бавити, ні!

Та як тільки Ганна почала дорікати Зоні за непослух, як ось тітка перебила: Краще вже не говори нічого! Дитина ось перелякалась на смерть, а ти ще їй докоряєш. А теклі так і чортики засвітились в очах. Чогож перелякалась? Добре їй так! Чого тікає, чи їй зле в мене, говорила Ганна. А тітка знова: Ходи от до священика. Мама була в ночі, може треба дати на Службу Божу. І почала розказувати Ганні, як мама прийшла точно в дванайцятій. Та Текля в реґіт; аж покотилась по долівці, так регочеться.

Усі глядять на неї чи не на таку, що зсунулась із глуздів. От вдалась мені шутка, регочучись говорить Текля. І розказала, як надумала налякати Зоню в ночі за те, що тікає від сестри, що не хоче бавити дітей. Розповіла, як ждала дванацятої години і накинувши на себе біле простирало та йшла в хату. І булаб таки ввійшла, якби Зоня була лишила двері відчинені. А -то смарката замкнула на ключ! І знов зареготалась, перекрутившись по хаті.

Ганна стояла ні в тих ні в сих. Вона була певна, що Зоня верне. Їй було дуже соромно за Теклю і вона в душі присягала уже сотий раз нагнати від себе ту стару тику. Та тітка хап за мітлу і: То ти суха вербо будеш дітей лякати! Текля звертілась як веретено і полетіла. Дитина могла на смерть перелякатись, лебеділа далі тітка, життям могла дитина заплатити, мову стратити. І знов приклала руку Зоні до чола, чи не горяча голівка, чи не хора. Сестра і собі горне Зоню до грудей: Як не хочеш в мене бути, так не сиди дома сама, а будь у тітки.

О ні, Зоня буде тепер дома. Буде сама. Вона вже не боїться тепер нічого. Скоро батько поверне і вона буде з ним.

(Кінець).

ТАРЗАН, ч. 1102. Фатальна помилка.

Патруля вояків почула галас коло палати,

і як з дому стали вибігати горилі, вояки почали на них стріляти.

На гук вистрілів Тарзан вибіг здому, Один жовнір сказав:

„Той дикар був там з ними. Він певно їх вождь. Я займуся ним".